

آمادگی دفاعی پایه نهم درس 5: دوران دفاع مقدس

تهیه و تنظیم: خانم احمدی

به کسانی که بر آنان جنگ تحمیل شده اجازه جهاد داده شده است؛ چرا که مورد ستم قرار گرفته اند و خدا بر یاری آنها تواناست
قرآن کریم_سوره حج_آیه 39

از بین بردن انقلاب به دست دشمنان

با سقوط نظام شاهنشاهی، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس حمایت از مظلومان و مسلمانان و مخالفت با قدرت های ستمگر شکل گرفت برای ابر قدرت ها قابل تحمل نبود که ایران اسلامی در جهت مخالفت با منافع نا حق آنها عمل کند. این عوامل باعث شد که بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک های ضد انقلابیبا حمایت و تحریک بیگانگان و با شعارها و عناوین فریبنده در جهت خواست و منافع دشمن فعالیت کنند.

ترور شخصی تهای برجسته و انقلابی، تحریک قومی تها برای خودمختاری، فعالیت مسلحانه گرو ههای ضدانقلاب در برخی از شهرها و مناطق مرزی کشور و... بخشی از حوادثی بود که به منظور از بین بردن انقلاب اسلامی صورت گرفت؛ ولی تمامی آنها با رهبری هوشمندانه (امام خمینی) ره و مقاومت و پایداری مردم ایران با شکست مواجه شد.

بیشتر بدانید

امام خمینی به عنوان رهبر و راهنمای مردم با اعتماد و اطمینانی که از ایمان او به قدرت خداوند سرچشمه می گرفت، ملت بزرگ ایران را به ایستادگی و ترسیدن از دشمن دعوت کرد: «من از ملت بزرگ ایران خواهانم که در هر مسئله‌ای که پیش می آید، قوی باشند، قدرتمند باشند، متکی به خدای تبارک و تعالی باشند و از هیچ چیز پاک نداشته باشند. ما از آن قدرت‌های بزرگ ترسیدیم، این [صدام] که قدرتی ندارد، [ارتش بعثی] عراقی که چیزی نیست».

فعالیت (۱)

در باره ترور شخصیت های انقلابی توسط منافقین کوردل به تحریک آمریکا و رژیم اشغالگر قدس، پرس و جو و تحقیق کنید و فهرست زیر را کامل کنید.

«لیست برخی از شهدای ترور»

نام و نام خانوادگی شخصیت ترور شده	مسئولیت او	محل و نحوه ترور
۱- شهید احمدی روشن	متخصص هسته ای	گل نبی تهران، بمب گذاری
۲- شهید محمد حسین بهشتی	دبیر کل حزب جمهوری	دفتر حزب جمهوری، بمب گذاری
۳- شهید محمد علی رجایی	ریس جمهور	دفتر نخست وزیری، بمب گذاری
۴- شهید محمّد جواد باهنر	نخست وزیر	دفتر نخست وزیری، بمب گذاری
۵- شهید داریوش رضایی نژاد	دانشجوی دکترا	دانشگاه طوسی، ضرب گلوله
۶- شهید مسعود علی محمدی	استاد دانشگاه	قطریه، بمب گذاری

صدام حمله میکند

در چنین شرایطی صدام که وقوع انقلاب اسلامی در ایران را به ضرر حکومت دیکتاتوری خود می دانست، با تحریک و حمایت قدرت های سلطه گر، تهاجم و تجاوز سراسری خود را در طول بیش از 1200 کیلومتر از مرزهای جنوب و غرب سرزمین ما آغاز کرد.

صدام با ارتش مجهزی که فرماندهی آن را خودش بر عهده داشت، گمان می کرد که در مدت یک هفته با اشغال میهن ما بخشی از این سرزمین را به کشور عراق ملحق خواهد کرد.

بیشتر بدانید

«روز سی و یک شهریور ماه ۱۳۵۹ ساعت بین ده و نیم، یازده صبح بود که با غرش ده‌ها هواپیما سراسیمه، بیرون دویدیم. شاید ۲۰-۳۰ هواپیما هم‌زمان در آسمان خرمشهر پرواز می‌کردند. زن و مرد و بچه همگی وحشت‌زده و هراسان به کوجه‌ها ریخته بودند. چند دقیقه بعد همگی بی‌اختیار به سوی نيزاری که در پشت منطقه مسکونی قرار داشت، هجوم بردیم. صدای انفجارهای ناشی از بمباران همه را تکان داد. دقیقاً معلوم نبود کجا را زده‌اند؛ اما از طرف گمرک و نیروی دریایی دود غلیظی به آسمان بلند بود.

رادیو را روشن کردیم تا ببینیم چه خبر است؛ اما بی‌فایده بود. انگار تمام کشور غافلگیر شده بود. از آن ساعت تا دو بعد از ظهر که رادیو از شروع رسمی جنگ توسط رژیم بعثی عراق خبر داد، صدبار مردیم و زنده شدیم. شب در مسجد جامع قیامتی بود. همه آمده بودند تا ببینند چه باید کرد...»^۱.

صدام و حامیان او نمیدانستند که وقتی پای اعتقادات و استقلال سرزمین ایران در میان باشد، ملت ما ساکت نمی نشیند و با تمام توان ایستادگی و مقاومت می کند. ارتش صدام در تهاجم نظامی به کشور ما که در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹ آغاز شد، بخش وسیعی از مناطق جنوب و غرب ایران را به اشغال خود درآورد. شما در نقشه روبه رو مناطق اشغال شده توسط متجاوزان را مشاهده می کنید.

فعالیت (۲)

با استفاده از نقشه، شهرهای اشغال شده توسط ارتش صدام را نام ببرید.

قصر شیرین، نقب شهر، سومار، مهران، موسیان، بسیان، هویزه

بیشتر بدانید

وضعیت کشور ایران قبل از تهاجم نظامی ارتش بعثی صدام

جامعه	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ارتش جمهوری اسلامی ایران
<ul style="list-style-type: none"> • عدم شکل گیری ادارات و نهادهای انقلابی • وضعیت نه چندان مطلوب اقتصادی • آغاز تحریم های اقتصادی قدرت های بزرگ از جمله آمریکا علیه کشور • وجود برخی از عناصر منافق و طرفدار رژیم طاغوت در جامعه • وجود محرومیت ها و بی عدالتی های باقی مانده از رژیم طاغوت	<ul style="list-style-type: none"> • یک نهاد انقلابی نوپا که در اردیبهشت ۱۳۵۸ تأسیس شده بود. • کمبود شدید امکانات نظامی • کمبود شدید نیروی انسانی • نداشتن امکان دفاع در برابر یک تهاجم وسیع • نداشتن نیروی نظامی آموزش دیده	<p>عدم استحکام و انسجام لازم به علت :</p> <ul style="list-style-type: none"> • خروج کارشناسان نظامی خارجی از ارتش • اعدام تعدادی از فرماندهان نظامی که در کشتار مردم بی گناه نقش داشتند • فرار تعدادی از فرماندهان نظامی به خارج از کشور • پاکسازی و برکناری فرماندهان وابسته به رژیم طاغوت

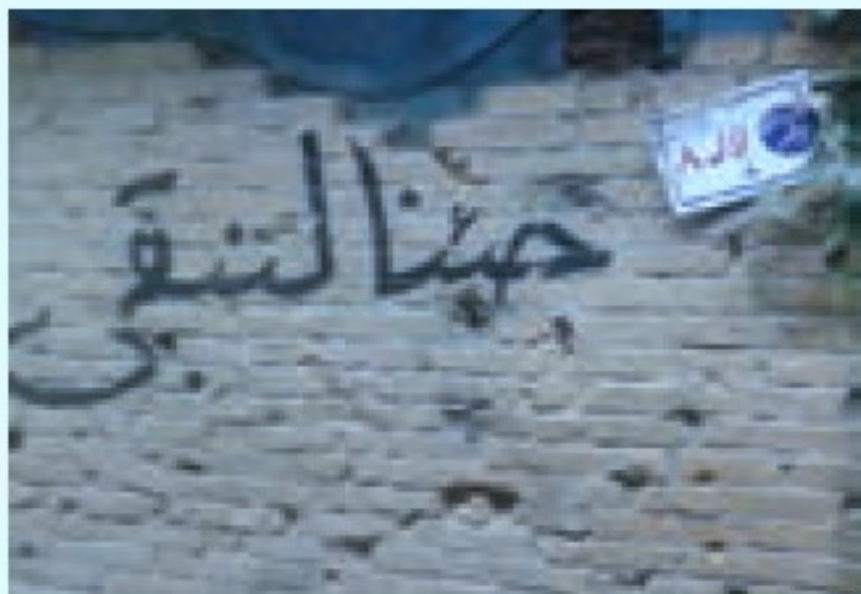
پایداری خرمشهر

خرمشهر مظهر پایداری و مقاومت مردم ایران در دوران دفاع مقدس شد. زیرا مردم خرمشهر و رزمندگانی که از شهرهای مختلف ایران خود را به آنجا رسانیدند، در مقابل چند لشکر مجهز به توپ و تانک دشمن برای حفظ این شهر مقاومت کردند. یکی از آن رزمندگان، نوجوان 13 سال‌های به نام بهنام محمدی بود که با وجود سن کم و جثه کوچک، مردانه در مقابل دشمن ایستادگی کرد.

فعالیت (۳)

درباره نوجوان ۱۳ ساله خرمشهری، شهید بهنام محمدی گزارش مستند به همراه تصویر تهیه کنید و به صورت اسلاید در کلاس نمایش دهید. از منابع مختلف از جمله کتاب «خرمشهر در جنگ طولانی» استفاده کنید.

بیشتر بدانید

پس از سقوط خرمشهر، اشغالگران بر روی دیوارهای

شهر نوشتند:

«جئنا لنبقي» (آمده ایم تا بمانیم). مطبوعات رژیم صدام

نیز به صورت رسمی اعلام کردند. «محمّره (خرمشهر)

سرزمین اجدادی ماست و نیروهای مسلح عراق آن شهر را

برای ابد باز پس گرفتند».

شخص صدام نیز سرمست از این پیروزی ادعا کرد: «اگر

ایرانی‌ها بتوانند خرمشهر را پس بگیرند، من کلید شهر بصره را

به آنها خواهم داد».

در چنین وضعیتی (امام خمینی) ره به عنوان فرمانده کل قوا به نیروهای مسلح ایران دستور شکسته شدن محاصره آبادان را صادر کردند. با این پیام نیروهای رزمنده ارتش و سپاه به همراه رزمندگان بسیجی در مهر ماه ۱۳۶۰ در عملیاتی به نام «ثامن الائمه» برخی از مناطق اشغال شده را آزاد کردند و محاصره آبادان را درهم شکستند.

این عملیات خودباوری و اعتماد به نفس فرماندهان و رزمندگان را افزایش داد و باعث شد تا نیروهای رزمی در چند روز با دستگیری سربازان و اسیران، مناطق اشغال شده را آزاد کردند.

بیشتر بدانید

پس از این عملیات‌ها دشمنان نیز اعتراف کردند که متجاوزان در مقابل ایمان و جهاد رزمندگان توان مقاومت ندارند :

«یک نیروی عجیب و غریب نظامی از سربازان حرفه‌ای، روحانیان، شبه نظامیان محلی و بچه‌های مدرسه‌ای ۱۳ ساله که همگی با یک التهاب اسلامی شدید به یکدیگر متصل می‌شوند، بن بست طولانی جنگ خلیج فارس را با تارومار کردن نیروهای سنگر گرفته عراقی شکستند.»^۱

آزادسازی خرمشهر

پس از آزاد شدن مناطقی از خوزستان توسط رزمندگان ارتش، سپاه و نیروهای بسیجی که با هدایت و رهبری امام خمینی انجام شد؛ ارتش صدام با دادن تلفات زیاد و به اسارت درآمدن بیش از ۱۸۰۰۰ نفر از نیروهایش درهم شکست. سرانجام در تاریخ سوم خرداد ماه سال ۱۳۶۱ خرمشهر قهرمان آزاد شد و پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران بار دیگر بر فراز گلدسته های مسجد جامع این شهر به اهتزاز درآمد. پس از شکسته شدن محاصره آبادان و آزادسازی خرمشهر، رزمندگان شجاع میهن در طی عملیاتهای متعددی بخ شهای دیگری از مناطق اشغال شده کشور

فعالیت (۴)

با مراجعه به منابع معتبر و مستند درباره عملیات‌های دوران دفاع مقدس جدولی مانند جدول زیر تهیه و کامل کنید. جدول خود را با ذکر منابع در انتهای آن، به دبیر مربوطه تحویل دهید. حداقل ۱۰ عملیات بزرگ را فهرست کنید.

ردیف	نام عملیات‌های بزرگ دوران دفاع مقدس	زمان انجام عملیات روز / ماه / سال	رمز عملیات	خلاصه نتیجه عملیات
۱	بیت المقدس	61\2\10	بسم الله الرحمن الرحيم . بسم الله القاسم	
الجبارین، یا علی ابن ابی طالب 16 هزار نفر به اسارت و 19 هزار کشته شدند و کل جنوب شرقی فتح شد				
۲	والفجر 8	64\11\20	یا فاطمة الزهرا قسمت جنوب عراق اشغال شد	
۳	خیبر	62\12\3	یا رسول الله منطقه هورا آزاد شد	
۴	ثامن الاءمه	60\6\5	نصر من الله و فتح قریب ماهشهر آزاد شد	

منابع :

.....

.....

دشمن به اهدافش نرسید

سرانجام به پیشنهاد سازمان ملل متحد برای برقراری آتش بس، جمهوری اسلامی ایران آمادگی خود را برای پذیرش قطعنامه اعلام کرد و در نهایت در مرداد ماه سال ۱۳۶۷ با پذیرش قطعنامه شماره ۵۹۸ توسط ایران و عراق، جنگ هشت ساله به پایان رسید.

در جنگ تحمیلی، ما خود را پیروز این میدان می دانیم؛ زیرا دشمن به اهداف زیر نرسید:

- ۱- ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- جداکردن خوزستان از کشور.
- ۳- حاکمیت بر اروندرود.
- ۴- گرفتن حتی یک وجب از خاک میهن مان

بیشتر بدانید

دانستنی‌های دفاع مقدس (۱)

- جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه ایران ۲۸۸۷ روز به طول انجامید که طی آن هزار روز نبرد فعال صورت گرفت که ۷۹۳ روز آن حمله از سوی رزمندگان اسلام بود و ۲۰۷ روز از سوی ارتش متجاوز بعثی.
- در طول جنگ شمار ۳۸۱ هزار و ۶۸۰ تن از نیروهای دشمن کشته و یا زخمی شدند و ۷۲ هزار نفر به اسارت نیروهای اسلام درآمدند.
- در این هشت سال ۳۷۱ فروند هواپیما و ۸۲ فروند بالگرد دشمن منهدم شد. ۱۷۰۰ دستگاه تانک و نفربر، ۴۸۰ قبضه توپ و ۳۳۶۳ دستگاه خودرو نظامی به غنیمت ایران درآمد و ۵۷۵۸ دستگاه تانک و نفربر، ۵۳۲ قبضه توپ و ۵۱۵۲ دستگاه خودرو نظامی دشمن منهدم شد.
- مقاومت رزمندگان اسلام سبب شد تا ذخایر ارزی عراق که در ابتدای جنگ، حدود سی میلیارد دلار بود، پس از شکست در عملیات بیت المقدس و فتح خرمشهر به صفر برسد و پس از پایان جنگ، این کشور بیش از هفتاد میلیارد دلار بدهی داشته باشد.

- در طول هشت سال دفاع مقدس حتی یک وجب از خاک میهن اسلامی ایران در دست دشمن باقی نماند و این افتخار در تاریخ ۴۰۰ سال گذشته ایران بی نظیر است.
- حدود ۵۰۰۰ تن از اسرای عراقی به ایران پناهنده شده‌اند که توسط صلیب سرخ ثبت نام و تعداد زیادی از آنها در ایران ازدواج کرده و تشکیل خانواده داده‌اند و تا قبل از سقوط صدام حاضر به بازگشت به کشورشان نبودند.
- طول مرز ایران و عراق ۱۳۳۶ کیلومتر است که با در نظر گرفتن رودخانه‌ها و هورالعظیم به ۱۵۹۱ کیلومتر می‌رسد.
- بیش از ۶۳ درصد از حملات دشمن به شهرهای کشور با هواپیما، ۳۲ درصد با توپخانه و در حدود ۵ درصد نیز با موشک صورت گرفته است.
- در طول جنگ، ۱۲۷ شهر از شهرهای کشور مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته‌اند. از میان شهرهای مورد تهاجم، آبادان با بیش از ۱۰۱۷ بار رتبه اول، اهواز با ۳۱۶ بار رتبه دوم و دزفول ۲۴۱ بار در رتبه سوم قرار دارند.
- شهر تهران در دوران جنگ شهرها ۹۲ بار مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته است. در روزهای پایانی سال ۱۳۶۶ سومین جنگ شهرها علیه ایران آغاز شد و برای اولین بار موشک‌های عراقی که بُرد آنها به کمک متخصصان خارجی افزایش یافته بود به شهرهای تهران و قم اصابت کرد.
- در گزارش هیئت اعزامی از طرف سازمان ملل که در تاریخ ۱۰ خرداد ۱۳۷۰ وارد تهران شدند، چنین آمده: ۵ استان ایران صحنه جنگ بوده و ۱۱ استان مورد حمله قرار گرفته و ۵۰۰ شهر و ۴ هزار روستا بر اثر جنگ خسارت دیده‌اند.

ما دوران هشت ساله جنگ تحمیلی را «دفاع مقدس» می‌دانیم، زیرا :

۱- دفاع برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور

۲- استقامت در برابر ظالمین برای اطاعت از فرمان خداوند

۳- مقاومت به منظور حفظ دین، قرآن و انقلاب اسلامی

۴- ایستادگی برای دفع تجاوز دشمن و رسیدن به صلح و امنیت

دستاورد های داخلی هشت سال دفاع مقدس

دستاوردهای داخلی دفاع مقدس فراوان است. در این درس با شش مورد از این دستاوردها آشنا می شوید.

۱ اعتماد به نفس و خودباوری: با توجه به این که اغلب کشورها از فروش امکانات دفاعی به ما خودداری میکردند، به این نتیجه رسیدیم که باید توانمندی های خود را باور کنیم و با تکیه بر ایمان و توکل بر خدا و تلاش، نیازهای جنگ را برطرف و از میهن دفاع کنیم.

۲ تولد تفکر بسیجی: تفکر بسیجی در مدرسه عشق و جهاد (امام خمینی) ره به وجود آمد و تربیت شدگان این مدرسه، زیباترین حماسه های ایثار و شهادت را در دوران دفاع مقدس خلق کردند.

۳ پیشرفت در صنایع دفاعی کشور: ما در ابتدای جنگ برای ساخت یک گلوله معمولی هم ناتوان بودیم؛ اما در اواخر جنگ بسیاری از نیازهای دفاعی کشور را خودمان تأمین می کردیم. ادامه این سیر پیشرفت باعث شد که ما اکنون توان ساخت انواع تجهیزات دفاعی برای کشور، همچون موشک های دوربرد را داشته باشیم.

۴ کسب تجارب نظامی: نیروهای سپاهی و بسیجی کشور در زمان تهاجم صدام، تجربه دفاع نظامی در مقابل دشمنان را نداشتند؛ اما در طول هشت سال جنگ تحمیلی با تکیه بر ایمان و تلاش فراوان، رزمندگان توانمند شدند که بزرگترین عملیات های نظامی را طراحی و اجرا میکردند. همچنین ارتشیان مؤمن و میهن دوست نیز که تا آن زمان توانمندی و معلومات نظامی خود را در میدان مبارزه با دشمن تجربه نکرده بودند، توانستند سخت ترین عملیات ها در میدان های دفاع از میهن را طراحی و تجربه کنند و از آن سربلند بیرون آیند.

۵ ترویج فرهنگ ایثار و شهادت: اگرچه جنگ، ظاهری زشت و ترسناک دارد، اما رزمندگان ایثارگر در دفاع مقدس صحن ههای زیبایی از جهاد و ایثار پدید آوردند. آنها میدان جنگ را به صحنه دعا و نیایش با پروردگار خود تبدیل کردند و به جهانیان ثابت نمودند که با سربند «یازرها» ، «یا حسین» و با شعار «الله اکبر» می توان در مقابل هر متجاوزی ایستادگی کرد.

۶ نقش آفرینی مساجد در دفاع از میهن: مساجد از ابتدای ظهور اسلام در نشر معارف اسلامی نقش تعیین کننده ای داشته اند. در دوران دفاع مقدس، مساجد پایگاه بزرگی در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، اعزام نیروهای بسیجی، جمع آوری کمک های مردمی و ... برای کمک به مدافعان میهن بودند

بیشتر بدانید

دانستنی های دفاع مقدس (۲)

- تعداد کل شهدای جنگ ایران و عراق، طی آخرین آمار ۱۸۸ هزار و ۱۵ تن اعلام شده است.
- در دوران دفاع مقدس ۱۷۲۰۵۶ تن در درگیری با دشمن و ۱۵۹۵۹ تن در بمباران شهرها به شهادت رسیدند.

- در بین شهدای دفاع مقدس، شهدای کارمند ۲۱ هزار تن، شهدای معلم ۳ هزار و ۷۲۸ تن، شهدای دانش آموز ۳۶ هزار و ۱۶۷ تن، شهدای روحانی ۲ هزار و ۷۵۷ تن بوده اند.

- در دوران دفاع مقدس ۴۸۰۰۰ تن از ارتشیان غیور جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند.

- جهاد سازندگی در طول ۸ سال دفاع مقدس

- ۳۱۰۰ شهید، ۸۵۰۰ جانباز، ۸۶۶ آزاده و ۸۳ مفقود الاثر تقدیم انقلاب اسلامی کرده است.

- شهدای اقلیت های مذهبی شامل : ۸۸ تن

- مسیحی، ۹ تن زرتشتی و ۱۶ تن کلیمی است.

- در بین شهدای عزیزمان ۱۸۵۵ شهید با ملیت

- عراقی ۳۱۴ شهید با ملیت افغانی و ۲۹ شهید از ملیت های دیگر است.

- در دوران دفاع مقدس ۸۵ هزار و ۲۲۲ تن بسیجی از توده مردم به درجه رفیع شهادت رسیدند.

- میانگین سن شهدا ۲۲ سال بوده است. سن ۴۴ درصد شهدا ۱۶ تا ۲۰ سال بوده است. ۷۱ درصد

شهدا مجرد بوده اند.

- زنان قهرمان ایران ۴ هزار و ۳۶۳ تن شهید نیز تقدیم اسلام کرده اند که بیشتر آنها در بمباران و موشک باران

شهرها به شهادت رسیده اند.

- در دوران دفاع مقدس ۲۲۸۰۸ تن امدادگر و ۲۲۷۶ تن زن به جبهه ها اعزام شدند.

- در طول دفاع مقدس ۳۲۰ هزار تن از قهرمانان رزمنده با درصد بالایی جانباز شدند.

- در حال حاضر ۱۰۰ هزار جانباز شیمیایی در کشور وجود دارد و حدود ۸ هزار جانباز نیز در شرایط

بحرانی اند.

- در دفاع مقدس حدود ۴۵ هزار تن از رزمندگان اسلام به اسارت نیروهای عراقی درآمدند که مردم به آنها

لقب آزاده دادند.

- دفاع مقدس حدود ۲۵ هزار تن مفقود الاثر شدند که تاکنون پیکر مطهر نزدیک به ۲۰ هزار تن از آنان با

عملیات تفحص پیدا شده است.

فعالیت (۵)

از سه موضوع تحقیق زیر یکی را انتخاب کرده و گزارش آن را به دبیر خود ارائه نمایید.

الف) ما چگونه می‌توانیم قدردان خون شهدا و ایثارگری جانبازان و آزادگان میهن خود باشیم؟

ب) اگر در بین اقوام و خویشان شما، همسایگان یا اهالی محل ایثارگری را می‌شناسید (رزمنده دوران دفاع

مقدس، جانباز، خانواده معظم شهدا، آزاده) با او مصاحبه‌ای ترتیب دهید.

ج) تحقیقی از زندگی نامه، آثار به جامانده و وصیت‌نامه یکی از شهدای روستا، شهر یا محله خود تنظیم کنید.

پایان

منبع: my-

ostad.ir